

Współpracownicy ze Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Krzysztof Biskup (1952-2000)

Minął już rok od czasu, kiedy 17 listopada 2000 roku pożegnaliśmy na zawsze Krzysztofa Biskupa, wybitnego naukowca i specjalistę w dziedzinie historii fortyfikacji i konserwacji zabytków.

Krzysztof Biskup urodził się i wychował w Toruniu – mieście pełnym historycznych budowli, w którym na każdym kroku spotkać można także obwarowania z dawnych wieków. Wspominał nieraz, jak w latach chłopięcych z upodobaniem penetrował toruńskie forty, nie przypuszczając zapewne, że właśnie nowożytne fortyfikacje będą Jego pasją na całe życie.

W 1976 ukończył studia na Wydziale Chemii Politechniki Gdańskiej, pracę jednak podjął na Wydziale Architektury tejże uczelni, by móc rozwijać swoje zainteresowania fortyfikacjami. Współpracował z profesorem Jerzym Stankiewiczem, autorytetem w tej dziedzinie. W 1986 roku obronił na Wydziale Architektury rozprawę doktorską pod tytułem „Twierdza Grudziądz na tle rozwoju sztuki obronnej przełomu XIX i XX w.”

W ramach zajęć dydaktycznych ze studentami prowadził między innymi letnie praktyki inwentaryzacyjno-pomiarowe. Systematycznie dokumentował wraz z młodzieżą zachowane fortyfikacje nowożytne w Gdańsku, Malborku, Kostrzynie, w wielu miejscowościach na Mazurach. W ten sposób utrwalił stan licznych budowli (niektóre z nich już nie istnieją), a równocześnie dzielił się ze studentami swoją wiedzą i rozbudzał ich zainteresowanie architekturą obronną. Był promotorem prac dyplomowych związanych z historią i adaptacją fortyfikacji, między innymi twierdzy Wisłoujście, Grodziska i Biskupiej Górki w Gdańsku, fortyfikacji Kostrzyna nad Odrą. Kilkakrotnie został wyróżniony Nagrodą Rektora Politechniki Gdańskiej za osiągnięcia w działalności naukowej.

W 1993 roku zakończył współpracę z Politechniką Gdańską. Przez pewien czas pracował w Akademii Wychowania Fizycznego w Gdańsku. W 1995 r. rozpoczął działalność w Regionalnym Ośrodku Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Gdańsku, gdzie aż do końca zajmował się fortyfikacjami i zabytkami techniki.

Był naukowcem z powołania, bo swoją dyscypliną badawczą zajął się z pasji i konsekwentnie podążał raz obraną drogą. Stał się jednym z najwybitniejszych specjalistów w dziedzinie fortyfikacji pruskich XIX w., choć znakomicie znał także obwarowania innych epok.

Był badaczem bardzo wszechstronnym. Z wielką swobodą poruszał się po zbiorach polskich i za-

granicznych bibliotek i archiwów. Z zamiłowaniem prowadził – tak ważne w przypadku historii budownictwa – penetracje i badania terenowe obiektów. Ta wszechstronność sprawiła, że Jego opracowania były zawsze gruntowne i na wysokim poziomie merytorycznym.

Założył specjalistyczne pismo o fortyfikacjach pod nazwą INFORT. Pismo to, dzięki Krzysztofowi stało się najbardziej specjalistycznym periodykiem o tematyce fortyfikacyjnej. Pierwszy numer INFORTU ukazał się w 1991 roku, a ostatni – przygotowany przez Krzysztofa – numer 17 rozpowszechniono w 2000 roku. Pismo z pełną premedytacją wydawane było w formie biuletynu, aby

jego ukazywanie się nie było w żaden sposób powiązane ze sprawami finansowymi. W ten sposób można było też dotrzeć do bardzo szerokiego grona czytelników. Za swoją działalność propagatorską wyróżniony został w 1996 r. Złotą Odznaką „Za opiekę nad zabytkami”.

W sprawach merytorycznych był stanowczy i bardzo krytyczny, ale dawał się przekonać konkretnymi argumentami. Był niezrównanym kompanem podczas wyprawach terenowych na penetrację kolejnych budowli fortyfikacyjnych. Był też niezrównanym gawędziarzem – można z Nim było przegadać całą noc, oczywiście z dominującym tematem fortyfikacji. Z równą swobodą mógł prowadzić długie kameralne dyskusje jak i naukowe prelekcje. Ilustrowane slajdami prelekcje często rozpoczynał od zdjęcia ładnej dziewczyny, wprowadzającego widzów w dobry nastrój.

Był jedną z osób, które przyczyniły się do uznania wartości fortyfikacji XIX-wiecznych i otoczenia ich ochroną. Popularyzował je własnymi działaniami i swoim wpływem na innych. Przekazywał chętnie swoją wiedzę i pasję młodszym kolegom, powiększając krąg miłośników fortyfikacji, dziś bardzo licznych, także dzięki Krzysztofowi.

Był członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu, współzałożycielem i członkiem Towarzystwa Przyjaciół Fortyfikacji, członkiem Deutsche Gesellschaft für Festungsforschung i członkiem honorowym European Cathedrals Association. Był także Rzecznikiem Ministra Kultury i Sztuki w dziedzinie ochrony zabytków nieruchomych. Czynnie dzia-

łał też w Stowarzyszeniu Konserwatorów Zabytków jako członek Oddziału Północnego.

W ostatnich latach zajął się szczególnie konserwacją i adaptacją dwu potężnych kompleksów gdańskich fortyfikacji – zespołu Grodziska i Biskupiej Górki, oraz twierdzy Boyen w Giżycku. Dzisiejszy, coraz lepszy stan tych obwarowań jest w dużej mierze zasługą Krzysztofa.

Krzysztof Biskup jest autorem wielu publikacji, opinii i ekspertyz związanych z fortyfikacjami nowożytnymi Gdańska, Torunia, Grudziądz, Kłodzka, Kostrzynia, Wolfenbüttel, twierdz Wisłoujście, Giżycko, Osowiec. Brał też udział w niezliczonych konferencjach naukowych w Polsce i za granicą. Pozostawał w zażyłych kontaktach z wieloma naukowcami i miłośnikami fortyfikacji z różnych krajów.

Od kilku lat miał prawie ukończoną pracę habilitacyjną, oczywiście związaną z fortyfikacjami. Bieżące sprawy tak Go jednak absorbowały, że nie starczało czasu, aby wreszcie zamknąć pracę nad nią.

Odszedł w sile wieku, a jako naukowiec u szczytu możliwości. Najbardziej odczuwamy Jego nieobecność tu w Gdańsku, gdzie ostatnio najwięcej działał.

Krzysztof przytaczał czasem powiedzenie swojego ojca, profesora Mariana Biskupa „moi współpracownicy świadczą o mnie”. O Krzysztofie Biskupie świadczy dziś liczne grono Jego uczniów i współpracowników działających w całej Polsce.

Gdańsk 2001 r.